TOMAS
LAGŪNAVIČIUS

PSICHOLOGINĖS KONSULTAVIMO SISTEMOS IR METODIKOS

Psichologinės konsultavimo sistemos ir metodikos

Knygos autorius Tomas Lagūnavičius
ISBN 978-609-8349-44-3
2026

Turinys

Įvadas 5
1 SKYRIUS.
PSICHOLOGINIO KONSULTAVIMO TEORINIS KONTEKSTAS IR KNYGOS STRUKTŪRA
1.1.Tomas Lagūnavičius kaip psichologas ir autorius 6
1.2.Konsultavimo sistemos ir jų teorinis pagrindas 7
1.3.Knygos tikslas ir struktūra 8
2 SKYRIUS.
TOMAS LAGŪNAVIČIUS – BIOGRAFIJA, AKADEMINĖ VEIKLA IR TEORINIS INDĖLIS
2.1. Gyvenimo kelias ir išsilavinimas 9
2.2. Akademinė veikla ir moksliniai darbai 10
2.3. Teorinis indėlis į psichologinį konsultavimą 11
2.4. T. Lagūnavičiaus įtaka psichologijos praktikoms 12
2.5. Apibendrinimas 13
3 SKYRIUS.
PSICHOLOGINIO KONSULTAVIMO TEORINIAI PAGRINDAI
3.1. Psichologinio konsultavimo sąvoka ir evoliucija 14
3.2. Pagrindinės psichologinio konsultavimo teorijos 15
3.3. Sisteminė ir socialinė konsultavimo paradigm 16
3.4. Integruotas tarpdisciplininis požiūris 17
3.5. Kritinė refleksija apie teorinius pagrindus 18
3.6. Tomo Lagūnavičiaus sistemų teorinis pagrindas 19
3.7. Socialinių ir ekonominių veiksnių integracija konsultavimo sistemose 20
3.8. Kritinė analizė ir perspektyvos 21
4 SKYRIUS.
EKONOMINĖ SOCIALINĖ PSICHOLOGINIO KONSULTAVIMO SISTEMA
4.1. Sistemos koncepcija 22
4.2. Teorinis pagrindas 23
4.3. Praktinė ESPKS struktūra ir konsultavimo etapai 24
4.4. Pavyzdžiai ir praktinis pritaikymas 25
4.5. Kritinė analizė 26

5 SKYRIUS.
RADIKALI PSICHOTERAPIJOS SISTEMA
5.1. Sistemos koncepcija 27
5.2. Teorinis pagrindas 28
5.3. Radikalios psichoterapijos sistemos praktinė struktūra 29
5.4 Pavyzdžiai ir praktinis pritaikymas 30
5.5. Kritinė analizė 31
6 SKYRIUS.
POSTMATRICINIO ŽMOGAUS KONSULTAVIMO SISTEMA
6.1. Sistemos koncepcija 32
6.2. Teorinis pagrindas 33
6.3. Postmatricinio žmogaus konsultavimo sistemos praktinė struktūra 34
6.4. Pavyzdžiai ir praktinis pritaikymas 35
6.5. Kritinė analizė 36
7 SKYRIUS.
TOMO LAGŪNAVIČIAUS SISTEMŲ INTEGRACIJA IR TARPDISCIPLININIS POŽIŪRIS
7.1. Sisteminės integracijos samprata 37
7.2. Teorinė integracija 38
7.3. Praktiniai sistemų integracijos modeliai 39
7.4. Pavyzdžiai iš konsultavimo praktikos 41
7.5. Kritinė analizė ir plėtros kryptys 42
8 SKYRIUS.
LAGŪNAVIČIAUS SISTEMŲ POVEIKIO IR EFEKTYVUMO ANALIZĖ
8.1. Įvadas 43
8.2. Metodologinė analizė 44
8.3. Tyrimo metodai 45
8.4. Poveikio analizės kriterijai 46
8.5. Integruotos sistemų efektyvumo analizė 47
8.6. Kritinė analizė ir rekomendacijos 48
9 SKYRIUS.
IŠVADOS IR TOLIMESNIŲ TYRIMŲ PERSPEKTYVOS
8.1 ESPKS, RPS ir PŽKS: teorija, praktika ir ateities kryptys 49
9.2. Pagrindinės išvados 50
9.3. Tolimesnių tyrimų perspektyvos 51
9.4. Kritinė analizė ir rekomendacijos 52
9.5. Baigiamosios refleksijos 53

10 SKYRIUS.
IŠVADOS IR TOLIMESNIŲ TYRIMŲ PERSPEKTYVOS
10.1. ESPKS, RPS ir PŽKS: teorija, praktika ir tolesni tyrimai 54
10.2. Pagrindinės išvados 55
10.3. Kritinė analizė 56
10.4. Tolimesnių tyrimų perspektyvos 57
10.5. Rekomendacijos ir baigiamosios refleksijos 58
Pabaiga 59
Literatūra 60

Įvadas

Tomas Lagūnavičius yra socialinių mokslų daktaras, psichologas, lektorius, konsultantas ir knygų autorius. Jis žinomas dėl savo veiklos psichologijos, švietimo ir asmenybės ugdymo srityse, taip pat dėl dėmesio socialinės savirealizacijos ir kūrybinės psichologijos temoms. Lagūnavičius aktyviai dalyvauja viešuosiuose renginiuose ir žiniasklaidos projektuose, kuriuose aptaria įvairius psichologinius klausimus – nuo individualaus „aš“ suvokimo iki socialinių santykių ir gyvenimo scenarijų analizės.

Psichologinio konsultavimo praktika per pastaruosius dešimtmečius patyrė reikšmingų pokyčių. Iš pradžių ji rėmėsi individualios psichoterapijos metodais, kuriuos plėtojo tokie autoriai kaip Freudas (1900), Jungas (1921) ir Adleris (1927). Vėliau konsultavimas palaipsniui ėmė integruoti socialinius, ekonominius ir kultūrinius aspektus. Dėl to dėmesys išsiplėtė nuo vien tik simptomų mažinimo prie visuminio asmens vystymosi. Šiuolaikinė konsultavimo paradigma remiasi holistiniu požiūriu, kuriame žmogaus psichologinė gerovė yra glaudžiai susijusi su jo socialine aplinka ir gyvenimo kontekstu (Rogers, 1961; Corey, 2016).

Viena svarbiausių šios srities transformacijų – sisteminės ir socialinės psichologijos integracija į konsultavimo praktiką. Tai leidžia ne tik nustatyti individualius psichologinius sunkumus, bet ir analizuoti jų priežastis platesniame socialiniame bei ekonominiame kontekste (Bronfenbrenner, 1979). Dėl to konsultavimo metodai tapo kompleksiškesni ir gali vienu metu veikti tiek individualius, tiek socialinius procesus.

1 SKYRIUS.
Psichologinio konsultavimo teorinis kontekstas ir knygos struktūra

1.1. Tomas Lagūnavičius kaip psichologas ir autorius

Tomas Lagūnavičius yra vienas iš šiuolaikinių Lietuvos psichologų, prisidedančių prie psichologinio konsultavimo teorijos ir sistemų kūrimo. Savo akademinėje veikloje jis daug dėmesio skiria tam, kaip žmogaus mąstymas, socialinė aplinka ir konsultavimo metodai yra tarpusavyje susiję.

T. Lagūnavičius yra sukūręs kelias konsultavimo sistemas: ekonominę socialinę psichologinio konsultavimo sistemą, radikalios psichoterapijos sistemą ir postmatricinio žmogaus konsultavimo sistemą (Lagūnavičius, 2003; 2018). Šiose sistemose derinami tiek individualūs, tiek socialiniai žmogaus gyvenimo aspektai.

Pagrindinis šių sistemų išskirtinumas – integruotas požiūris. Jose sujungiamos psichologinės, socialinės ir ekonominės dimensijos, todėl konsultavimo procesas tampa platesnis. Tai leidžia specialistui ne tik analizuoti žmogaus elgesį, bet ir vertinti jo ryšius su aplinka, pavyzdžiui, darbo, šeimos ar visuomenės kontekste.

Pasak T. Lagūnavičiaus (2003), tik supratus žmogaus santykį su aplinka galima kurti veiksmingas konsultavimo metodikas. Tokios metodikos padeda ne tik spręsti problemas, bet ir ugdyti savarankišką mąstymą bei gebėjimą reflektuoti savo patirtį.

1.2. Konsultavimo sistemos ir jų teorinis pagrindas

T. Lagūnavičiaus kūrybinė veikla grindžiama holistiniu konsultavimo modeliu, kuris apima kelias tarpusavyje susijusias sritis. Pirmiausia, jis įtraukia ekonominius ir socialinius veiksnius, darančius įtaką žmogaus sprendimams ir elgesiui. Taip pat daug dėmesio skiriama psichologiniams procesams – emocijoms, mąstymui ir motyvacijai. Galiausiai, svarbi vieta tenka egzistenciniams aspektams, susijusiems su savirefleksija ir vertybių pasirinkimu.

Šis požiūris atsispindi jo sukurtose konsultavimo sistemose. Ekonominė socialinė psichologinio konsultavimo sistema nagrinėja, kaip žmogaus elgesį formuoja ekonominiai sprendimai, socialinės normos ir psichologiniai veiksniai (Lagūnavičius, 2003). Radikalios psichoterapijos sistema orientuojasi į gilesnius mąstymo modelius ir siekia padėti transformuoti patirtas traumas taikant struktūruotas konsultavimo intervencijas. Tuo tarpu postmatricinio žmogaus konsultavimo sistema daugiausia dėmesio skiria mąstymo lavinimui ir savirefleksijai, remiantis postmodernizmo ir fenomenologijos principais (Lagūnavičius, 2018).

Šios sistemos atspindi šiuolaikines psichologinio konsultavimo tendencijas, kuriose vyrauja tarpdisciplininis požiūris. Jose derinamos klinikinės ir socialinės psichologijos bei edukologijos idėjos. Be to, svarbus jų bruožas – praktinis pritaikomumas: teoriniai modeliai gali būti tiesiogiai naudojami tiek individualiose, tiek grupinėse konsultacijose.

1.3. Knygos tikslas ir struktūra

Šios knygos tikslas – išsamiai pristatyti Tomo Lagūnavičiaus kaip psichologo, mokslininko ir konsultavimo sistemų kūrėjo veiklą, taip pat analizuoti jo sukurtų metodų teorinį pagrindą ir praktinį pritaikomumą. Knygoje siekiama atskleisti, kaip autoriaus plėtojamos idėjos prisideda prie šiuolaikinio, tarpdisciplininio psichologinio konsultavimo vystymo ir kaip jos gali būti taikomos praktikoje.

Knygos struktūra sudaryta nuosekliai, pereinant nuo bendro konteksto prie konkrečių sistemų analizės ir jų vertinimo:

1. Aptariamas Tomo Lagūnavičiaus gyvenimas, akademinė veikla ir indėlis į psichologinio konsultavimo praktiką.
2. Nagrinėjami psichologinio konsultavimo teoriniai pagrindai bei jų raida, atskleidžiant, kaip formavosi šiuolaikinės konsultavimo paradigmos.
3. Analizuojama ekonominė socialinė psichologinio konsultavimo sistema, išryškinant jos teorinius principus ir taikymo galimybes.
4. Pristatoma radikalios psichoterapijos sistema, aptariami jos pagrindiniai principai ir praktiniai aspektai.
5. Nagrinėjama postmatricinio žmogaus konsultavimo sistema bei jos metodikos, orientuotos į mąstymo lavinimą ir savirefleksiją.
6. Aptariamas praktinis šių sistemų taikymas bei jų integravimo galimybės su kitais konsultavimo modeliais.
7. Pateikiama kritinė refleksija, įvertinamas nagrinėtų sistemų aktualumas ir pateikiamos rekomendacijos tolimesniems tyrimams.

Ši knyga skirta tiek akademinei auditorijai, tiek praktikuojantiems konsultantams, siekiantiems geriau suprasti tarpdisciplininius konsultavimo modelius, jų teorinį pagrindą ir praktinį pritaikymą.

2 SKYRIUS.
TOMAS LAGŪNAVIČIUS – BIOGRAFIJA, AKADEMINĖ VEIKLA IR TEORINIS INDĖLIS

2.1. Gyvenimo kelias ir išsilavinimas

Tomas Lagūnavičius gimė Lietuvoje XX a. pabaigoje. Nuo ankstyvo amžiaus jis domėjosi žmogaus psichologija, ypač tuo, kaip mąstymas, elgesys ir socialiniai santykiai yra tarpusavyje susiję. Šis susidomėjimas tapo pagrindu jo tolimesniam akademiniam keliui.

Tomas Lagūnavičius Vytauto Didžiojo universitete įgijo psichologijos magistro išsilavinimą. Studijų metu susipažino su pagrindinėmis psichologijos kryptimis, tokiomis kaip psichoanalizė, humanistinė psichologija ir kognityvinė psichologija (Corey, 2016).

Doktorantūros studijose, daugiausia dėmesio skyrė psichologinio konsultavimo sistemų kūrimui ir jų panaudojimą ekstremaliose situacijose, pavyzdžiui sporte. Jo magistrinis darbas „Postmatricinio žmogaus konceptas ir jo mąstymo praktikos“ (2018) pristatė savitą požiūrį į žmogaus mąstymą, refleksiją ir jų ryšį su socialine aplinka. Šiame darbe analizuojamos mąstymo lavinimo ir savirefleksijos strategijos vėliau tapo svarbiu pagrindu jo kuriamoms konsultavimo sistemoms.

Be to, T. Lagūnavičius gilinosi į socialinės psichologijos sritį, tyrinėdamas, kaip ekonominiai, kultūriniai ir socialiniai veiksniai veikia žmogaus sprendimus ir elgesį. Toks tarpdisciplininis požiūris leido jam sukurti konsultavimo modelius, kurie sujungia individualius psichologinius procesus su platesniu socialiniu kontekstu.

2.2. Akademinė veikla ir moksliniai darbai

T. Lagūnavičius aktyviai dalyvauja akademinėje veikloje kaip dėstytojas ir tyrėjas. Savo paskaitose jis siekia suderinti psichologinio konsultavimo teoriją ir praktiką, studentams pristatydamas tiek klasikines, tiek šiuolaikines konsultavimo paradigmas.

Vienas svarbiausių jo akademinių tikslų – sukurti nuoseklų psichologinio konsultavimo sistemų teorinį pagrindą. T. Lagūnavičius pabrėžia, kad konsultavimas neturėtų apsiriboti vien simptomų mažinimu ar pavienių problemų sprendimu. Jo požiūriu, konsultavimo procesas turi apimti platesnius tikslus: asmenybės vystymąsi, savirefleksijos ugdymą ir žmogaus integraciją į socialinę aplinką (Lagūnavičius, 2003).

T. Lagūnavičiaus moksliniai darbai gali būti suskirstyti į tris pagrindines sritis:

- **Pirmoji** – ekonominė socialinė psichologinio konsultavimo sistema, kurioje analizuojama, kaip socialiniai ir ekonominiai veiksniai veikia žmogaus sprendimus ir kaip šie veiksniai gali būti įtraukti į konsultavimo procesą (Lagūnavičius, 2003).
- **Antroji sritis** – radikalios psichoterapijos sistema. Ji orientuota į giluminius mąstymo procesus, trauminių patirčių analizę ir jų transformaciją, taikant struktūruotas konsultavimo metodikas(Lagūnavičius, 2005).
- **Trečioji** – postmatricinio žmogaus konsultavimo sistema, kurios tikslas yra lavinti žmogaus mąstymo praktiką ir savirefleksiją. Ši sistema remiasi fenomenologijos ir postmodernizmo idėjomis (Lagūnavičius, 2018).

Apskritai T. Lagūnavičiaus darbai pasižymi tarpdisciplininiu požiūriu. Juose derinamos psichologijos, sociologijos, edukologijos ir ekonomikos įžvalgos, todėl sukurtos teorijos gali būti lengvai pritaikomos praktikoje, atsižvelgiant tiek į individualius, tiek į socialinius žmogaus gyvenimo aspektus.

2.3. Teorinis indėlis į psichologinį konsultavimą

Tomas Lagūnavičius yra laikomas vienu iš naujos kartos Lietuvos psichologų, kurie į konsultavimo praktiką įtraukia sisteminius ir socialinius aspektus. Jo teorinis indėlis gali būti apibendrintas keliais principais:

2.3.1 Holistinis požiūris

T. Lagūnavičiaus sistemose akcentuojamas holistinis požiūris į žmogų: asmenybė, socialinė aplinka ir ekonominis kontekstas suvokiami kaip tarpusavyje susiję elementai. Pasak Lagūnavičiaus (2003), „tik integruodami socialinius ir ekonominius veiksnius galime pasiekti tikrą konsultavimo efektyvumą, nes žmogaus problemos retai kyla izoliuotai“ (p. 78).

2.3.2 Integracija su postmoderniomis teorijomis

Tomo Lagūnavičiaus postmatricinio žmogaus koncepcija remiasi postmoderniais ir fenomenologiniais principais, kurie leidžia konsultantui analizuoti subjektyvius mąstymo procesus, vertybes ir savirefleksiją. Ši koncepcija skatina kūrybišką problemų sprendimą ir asmens savirealizaciją, atsižvelgiant į individualų patyrimą ir socialinę aplinką (Lagūnavičius, 2018).

2.3.3 Praktinis konsultavimo metodikos pagrindas

Kitas T. Lagūnavičiaus indėlis – praktinių metodikų kūrimas, kuriomis gali pasinaudoti konsultantai. Pavyzdžiui, ekonominės socialinės psichologinio konsultavimo sistemos metodikos leidžia integruoti ekonominių sprendimų analizę į psichologinio konsultavimo procesą, o radikali psichoterapija siūlo struktūrines intervencijas, kurios leidžia transformuoti gilius mąstymo modelius.

2.4. T. Lagūnavičiaus įtaka psichologijos praktikoms

T. Lagūnavičiaus teorijos ir konsultavimo sistemos jau turi poveikį Lietuvos psichologijos bendruomenei:

1. Konsultantai ir terapeutai taiko integruotus metodus, jungiančius socialinius ir individualius aspektus.
2. Studentai, besimokantys psichologinio konsultavimo, gauna žinių apie holistinį, tarpdisciplininį požiūrį.
3. Akademiniai tyrimai pradeda įtraukti T. Lagūnavičiaus modelių analizę kaip pavyzdį inovatyvių konsultavimo sistemų.

Tuo pačiu metu T. Lagūnavičiaus metodikos skatina kritinę refleksiją: nors sistemos yra novatoriškos, jos dar nėra plačiai empiriškai patvirtintos tarptautiniu mastu, todėl yra svarbios tolimesniems moksliniams tyrimams.

2.5. Apibendrinimas

Šiame skyriuje pristatomas Tomo Lagūnavičiaus akademinis kelias – nuo ankstyvo domėjimosi psichologija iki jo studijų ir mokslinių tyrimų magistro bei doktorantūros lygmenyse. Atskleidžiama, kad jo veikla psichologinio konsultavimo srityje išsiskiria holistiniu požiūriu ir tarpdisciplininiu metodų taikymu.

T. Lagūnavičiaus indėlis ypač svarbus dėl jo sukurtų konsultavimo sistemų, kurios integruoja individualius psichologinius procesus su socialiniais ir ekonominiais veiksniais. Tokiu būdu jis plečia tradicinio konsultavimo ribas ir siūlo platesnį požiūrį į žmogaus problemų supratimą bei sprendimą.

Apibendrinant galima teigti, kad šiame skyriuje išryškinamas T. Lagūnavičiaus teorinis ir praktinis indėlis, kuris Lietuvos kontekste yra novatoriškas ir suteikia naujų įžvalgų tiek akademinei bendruomenei, tiek praktikuojantiems konsultantams.

3 SKYRIUS.
PSICHOLOGINIO KONSULTAVIMO TEORINIAI PAGRINDAI

3.1. Psichologinio konsultavimo sąvoka ir evoliucija

Psichologinis konsultavimas – tai procesas, kurio metu specialistas padeda klientui geriau suprasti savo emocijas, mąstymą ir elgesį, taip pat priimti sprendimus, siekiant asmeninės gerovės ir savirealizacijos (Corey, 2016). Tai nėra vien problemų sprendimas – konsultavimas taip pat apima asmens augimą, savęs pažinimą ir sąmoningesnį gyvenimo pasirinkimų formavimą.

Psichologinio konsultavimo raida prasidėjo nuo psichoanalizės. Sigmundas Freudas (1900) pabrėžė pasąmonės reikšmę žmogaus elgesiui ir emocijoms. Jo idėjas plėtojo kiti autoriai: Carlas Jungas (1921) išskyrė individualizacijos procesą ir archetipų svarbą, o Alfredas Adleris (1927) daugiau dėmesio skyrė socialinei aplinkai, šeimos santykiams ir bendruomenės įtakai asmens raidai.

XX a. viduryje susiformavo humanistinė psichologija, kuri pakeitė požiūrį į konsultavimą. Carlas Rogersas (1961) akcentavo kliento svarbą konsultavimo procese, pabrėžė empatiją, besąlyginį priėmimą ir savirealizacijos siekį. Šis požiūris leido konsultavimą suvokti ne tik kaip pagalbą sprendžiant problemas, bet ir kaip būdą skatinti asmeninį augimą, kūrybiškumą ir savimonę.

Vėliau išryškėjo sisteminės psichologijos kryptis, kuri teigia, kad žmogaus elgesys yra glaudžiai susijęs su jo aplinka – šeima, bendruomene ir platesnėmis socialinėmis struktūromis (Bronfenbrenner, 1979). Šis požiūris išplėtė konsultavimo ribas, nes leido analizuoti ne tik individualius sunkumus, bet ir jų priežastis socialiniame kontekste.

Tokios idėjos tapo pagrindu šiuolaikiniam konsultavimui, kuriame derinami skirtingi požiūriai. Būtent ši kryptis atsispindi ir T. Lagūnavičiaus darbuose, kur konsultavimas suvokiamas kaip kompleksinis procesas, apimantis psichologinius, socialinius ir ekonominius veiksnius (Lagūnavičius, 2003).

3.2. Pagrindinės psichologinio konsultavimo teorijos

Psichologinio konsultavimo teorijos gali būti suskirstytos į kelias pagrindines kryptis, kurios vėliau sudaro T. Lagūnavičiaus konsultavimo sistemų teorinį pagrindą:

3.2.1 Psichoanalitinė konsultavimo paradigma

Psichoanalizė laikoma viena iš pirmųjų sisteminių konsultavimo teorijų, kuri analizuoja pasąmonės struktūras, praeities patirtį ir simbolinius procesus. Freud (1900) teigė, kad žmogaus elgesį lemia ankstyvosios vaikystės patirtys, kurios dažnai pasireiškia sąmoningame gyvenime per kompleksus ir pasąmonės konfliktus.
Jungo (1921) požiūriu, individas siekia archetipinės pusiausvyros, todėl konsultavimo tikslas – padėti klientui atrasti savasties centrą ir integruoti skirtingas asmenybės dalis. Adleris (1927) papildė psichoanalitinę paradigą, pabrėždamas socialinę įtaką, bendruomenės vaidmenį ir tikslų orientaciją, kuri vėliau tapo esminė T. Lagūnavičiaus ekonominės socialinės psichologinio konsultavimo sistemos teorijoje.

3.2.2 Humanistinė konsultavimo paradigma

Humanistinė konsultavimo teorija, atstovaujama Rogerso (1961), akcentuoja kliento savirealizaciją, empatiją ir nesąlyginius teigiamus jausmus. Konsultavimo procesas, pasak Rogerso, turi būti nukreiptas į kliento potencialo atskleidimą, skatinant asmenybės augimą ir atsakomybės prisiėmimą.
Humanistinis požiūris tapo pagrindu T. Lagūnavičiaus postmatricinio žmogaus konsultavimo sistemai, kurioje asmens mąstymo praktikos ir savirefleksija sudaro pagrindą savarankiškam sprendimų priėmimui ir kūrybiniam problemų sprendimui (Lagūnavičius, 2018). Ši paradigma pabrėžia kliento subjektyvų patyrimą ir atsižvelgia į individualias vertybes bei gyvenimo kontekstą.

3.3. Sisteminė ir socialinė konsultavimo paradigma

Sisteminė psichologija remiasi idėja, kad žmogaus elgesys visada priklauso nuo konteksto, kuriame jis gyvena. Tai reiškia, kad asmens mąstymas, emocijos ir sprendimai formuojasi ne izoliuotai, o veikiami aplinkos. Bronfenbrenner (1979) išskyrė kelis aplinkos lygius: mikrosistemą (artimiausi santykiai, pvz., šeima), mezosistemą (skirtingų aplinkų sąveika), egzosistemą (netiesiogiai veikiantys veiksniai, pvz., darbo aplinka) ir makrosistemą (kultūra, visuomenės normos).

Šis požiūris yra svarbus psichologiniame konsultavime, nes leidžia suprasti, kad žmogaus problemos dažnai kyla ne tik iš vidinių išgyvenimų, bet ir iš sąveikos su aplinka. Būtent todėl konsultantas turi vertinti ne tik individualius psichologinius procesus, bet ir platesnį socialinį bei ekonominį kontekstą. Tokia perspektyva ypač atsispindi T. Lagūnavičiaus ekonominėje socialinėje psichologinio konsultavimo sistemoje (Lagūnavičius, 2003).

Socialinė psichologija papildo šį požiūrį, pabrėždama tarpasmeninių santykių, socialinių normų ir grupinių procesų svarbą. Ji rodo, kad žmogaus elgesį stipriai veikia kiti žmonės, visuomenės lūkesčiai ir socialinės situacijos (Aronson, Wilson & Akert, 2013).

Apibendrinant, sisteminė ir socialinė konsultavimo paradigma leidžia problemą vertinti plačiau – ne tik kaip individualų sunkumą, bet ir kaip socialinių sąveikų rezultatą. Tai suteikia galimybę taikyti efektyvesnius konsultavimo metodus, orientuotus tiek į asmens vidinius procesus, tiek į jo aplinką.

3.4. Integruotas tarpdisciplininis požiūris

Tomo Lagūnavičiaus sistemos pasižymi tarpdisciplininiu integruotu požiūriu, jungiančiu:

1. **Psichologinius procesus** – emocinius, pažintinius ir motyvacinius aspektus;
2. **Socialinius veiksnius** – šeimos, darbo, bendruomenės santykius;
3. **Ekonominius kontekstus** – sprendimų priėmimą, išteklių paskirstymą, socialinius motyvacinius mechanizmus.

Toks holistinis požiūris leidžia konsultavimo procesą paversti kompleksine intervencija, kuri vienu metu veikia individą ir jo aplinką. Lagūnavičiaus integracija yra inovatyvi, nes ji sujungia humanistines, postmodernias, sistemines ir ekonomines dimensijas į vieną modelį, tinkamą tiek individualiems, tiek grupiniams konsultavimo procesams (Lagūnavičius, 2003; Lagūnavičius, 2018).

3.5. Kritinė refleksija apie teorinius pagrindus

Nors T. Lagūnavičiaus sistemų teorinis pagrindas remiasi plačiai pripažintomis konsultavimo paradigmos kryptimis, kritikai nurodo, kad empirinis modelių patvirtinimas tarptautiniu mastu yra ribotas. Tai reiškia, kad nors T. Lagūnavičiaus modeliai yra inovatyvūs ir pritaikomi praktikoje, jie reikalauja sisteminių empirinių tyrimų, siekiant patvirtinti efektyvumą skirtingose kultūrinėse ir socialinėse aplinkose.

3.6. Tomo Lagūnavičiaus sistemų teorinis pagrindas

Tomo Lagūnavičiaus konsultavimo sistemų teorinis pagrindas remiasi tarpdisciplininiu požiūriu, jungiančiu psichologiją, socialinę psichologiją, ekonomikos principus ir edukologiją. Jo požiūriu, žmogaus elgesys negali būti suprantamas vien tik per individualaus psichologinio proceso prizmę; būtina atsižvelgti į platesnį kontekstą, kuris formuoja sprendimus, motyvaciją ir savirefleksiją (Lagūnavičius, 2003, 2005, 2018).

Lagūnavičiaus modeliuose išskiriamos trys pagrindinės sistemos:

1. **Ekonominė socialinė psichologinio konsultavimo sistema** – nagrinėja, kaip ekonominiai sprendimai ir socialinės sąlygos sąveikauja su asmens psichologiniais procesais. Ši sistema leidžia konsultantui vertinti klientą ne tik individualiai, bet ir jo socialinės aplinkos kontekste, analizuojant, kaip bendruomenė, darbo vieta ar ekonominiai veiksniai lemia elgesį ir sprendimus.
2. **Radikali psichoterapijos sistema** – orientuota į gilius mąstymo modelius ir traumas, suteikianti strukturinius metodus problemų transformacijai. Ši sistema integruoja psichoanalizės, humanistinės psichologijos ir fenomenologinių principų elementus, siekiant padėti klientui suprasti savo pasąmonės struktūras ir pertvarkyti destruktyvius elgesio modelius (Lagūnavičius, 2005).
3. **Postmatricinio žmogaus konsultavimo sistema** – pagrįsta postmoderniais principais, kuriuose pabrėžiama savirefleksija, mąstymo praktikų įvairovė ir kūrybiškumas. Ši sistema padeda klientui ugdyti kritinį mąstymą, vertybinius sprendimus ir asmeninę atsakomybę, integruojant socialinius ir individualius aspektus (Lagūnavičius, 2018).

T. Lagūnavičiaus teorija pasižymi aiškia sistemine struktūra, kurioje kiekviena sistema gali būti taikoma atskirai, tačiau optimalus efektas pasiekiamas jas derinant. Šis modulinis požiūris leidžia konsultantui pritaikyti metodiką pagal individualius ir socialinius klientų poreikius.

3.7. Socialinių ir ekonominių veiksnių integracija konsultavimo sistemose

T. Lagūnavičiaus požiūriu, konsultavimas turi atitikti ne tik psichologinius, bet ir socialinius bei ekonominius poreikius. Tokiu būdu konsultantas tampa ne tik psichologu, bet ir sistemos analitiku, galinčiu įvertinti, kaip klientą veikia:

1. **Darbo vietos struktūros ir ekonominiai ištekliai** – sprendimų priėmimas, karjeros galimybės, finansinis stresas;
2. **Socialinės normos ir bendruomenės lūkesčiai** – šeimos tradicijos, kultūriniai modeliai, socialiniai stereotipai;
3. **Instituciniai ir politikos veiksniai** – švietimo, sveikatos apsaugos ar socialinių paslaugų prieinamumas.

Ši integracija leidžia konsultavimo procesą paversti daugiasluoksniu ir holistiniu. Pavyzdžiui, ekonominė socialinė psichologinio konsultavimo sistema suteikia konsultantui galimybę vertinti klientą ne tik kaip individą, bet ir kaip socialinį agentą, kuris nuolat priima sprendimus sąveikaujant su aplinka (Lagūnavičius, 2003).

Tuo tarpu radikali psichoterapijos sistema leidžia analizuoti, kaip socialinės ir ekonominės sąlygos gali sustiprinti gilius mąstymo modelius, pavyzdžiui, destruktyvų perfekcionizmą ar nerimą dėl finansinės nepriklausomybės. Postmatricinio žmogaus sistema pritaiko postmodernius principus, kad klientas galėtų kritiškai įvertinti savo socialinę ir ekonominę situaciją, priimti savarankiškus sprendimus ir lavinti kūrybišką problemų sprendimą (Lagūnavičius, 2018).

Šis požiūris yra unikalus, nes jis integruoja socialinius, ekonominius ir psichologinius elementus į vieną konsultavimo modelį, kuris gali būti adaptuotas skirtingoms kultūrinėms ir socialinėms aplinkoms. Tokiu būdu Lagūnavičiaus modeliai tampa ne tik teoriniu, bet ir praktiniu įrankiu, tinkamu tiek individualiam, tiek organizaciniam konsultavimui.

3.8. Kritinė analizė ir perspektyvos

Nors T. Lagūnavičiaus modeliai yra inovatyvūs ir holistiniai, akademinė literatūra nurodo keletą iššūkių ir perspektyvų:

1. **Empirinis patvirtinimas** – daugelis Lagūnavičiaus sistemų yra teorinės, o jų praktinis efektyvumas tarptautiniu mastu dar nėra plačiai patvirtintas. Tai reiškia, kad reikia sisteminių tyrimų, kurie patikrintų metodų taikymą skirtingose kultūrinėse ir socialinėse aplinkose.
2. **Adaptacijos galimybės** – modeliai yra pritaikyti Lietuvos kontekste, todėl jų adaptavimas tarptautinėse praktikose gali reikalauti modifikacijų, ypač socialinių ir ekonominių veiksnių integracijos srityje.
3. **Integracijos sudėtingumas** – holistinis ir tarpdisciplininis požiūris reikalauja aukštos kvalifikacijos konsultantų, gebančių derinti psichologinius, socialinius ir ekonominius aspektus. Tai gali būti iššūkis praktikoje, ypač institucijose su ribotais ištekliais.

Tomo Lagūnavičiaus sistemos atveria naujas konsultavimo paradigmos kryptis, kurios skatina:

1. **Kūrybišką problemų sprendimą;**
2. **Holistinę žmogaus analizę;**
3. **Integraciją tarp individualių, socialinių ir ekonominių veiksnių;**
4. **Kritinę savirefleksiją klientams ir konsultantams.**

Lagūnavičiaus modeliai taip pat gali būti naudingi akademiniams tyrimams, ypač tiriant tarpdisciplininio konsultavimo sistemų efektyvumą, socialinių ir ekonominių veiksnių poveikį psichologiniam konsultavimui bei asmens mąstymo praktikų lavinimą.

4 SKYRIUS.
EKONOMINĖ SOCIALINĖ PSICHOLOGINIO KONSULTAVIMO SISTEMA

4.1. Sistemos koncepcija

Ekonominė socialinė psichologinio konsultavimo sistema (ESPKS) yra integruota konsultavimo metodika, kuri siekia analizuoti ir spręsti asmens elgesio, socialinių sąveikų ir ekonominių sprendimų sąveikas. Ši sistema išsiskiria holistiniu požiūriu, apjungiančiu psichologinius, socialinius ir ekonominius veiksnius, kurie dažnai yra tiriami atskirai, bet realiame gyvenime veikia kartu (Lagūnavičius, 2003).

T. Lagūnavičiaus teigimu, ESPKS tikslas yra padėti klientui ne tik suprasti savo psichologinius procesus, bet ir įvertinti, kaip socialinė aplinka ir ekonominiai veiksniai formuoja sprendimus. Tokiu būdu konsultavimas tampa ne tik problemų sprendimo priemone, bet ir strateginiu įrankiu savarankiškumui, savirefleksijai ir socialinei adaptacijai ugdyti (Lagūnavičius, 2003).

ESPKS struktūra remiasi trijų lygių modeliu:

1. **Individualus lygmuo** – analizė ir intervencijos, susijusios su asmens mąstymu, emocijomis, motyvacija ir sprendimų priėmimu.
2. **Socialinis lygmuo** – vertinimas, kaip socialinės sąveikos, grupinės normos, šeimos ir bendruomenės struktūros veikia elgesį.
3. **Ekonominis lygmuo** – analizė, kaip ištekliai, finansinės galimybės ir ekonominės aplinkybės lemia pasirinkimus ir sprendimus.

Šis modelis suteikia konsultantui galimybę vertinti klientą kaip sistemą, kurioje individualūs, socialiniai ir ekonominiai veiksniai nuolat sąveikauja. T. Lagūnavičiaus požiūriu, tik tokia holistinė analizė leidžia pasiekti efektyvius rezultatus tiek individualiose, tiek organizacinėse konsultacijose.

4.2. Teorinis pagrindas

ESPKS teorinis pagrindas remiasi keliomis pagrindinėmis psichologijos ir socialinės ekonomikos koncepcijomis:

4.2.1 Humanistinė ir egzistencinė psichologija

T. Lagūnavičius, kaip ir Rogersas (1961), pabrėžia asmens savirealizaciją, atsakomybės prisiėmimą ir savirefleksiją. ESPKS šiuos principus išplečia į socialinę ir ekonominę dimensiją, nes žmogaus potencialas dažnai yra apribotas arba sąlygojamas socialinių ir ekonominių veiksnių. Konsultavimo procesas remiasi aktyviu klientų įsitraukimu, savęs analizės ir sprendimų priėmimo strategijomis, leidžiančiomis stiprinti asmens gebėjimą savarankiškai spręsti problemas.

Egzistencinės psichologijos principai, tokie kaip prasmės paieška ir atsakomybės prisiėmimas, ESPKS integruoja į konsultavimo procesą. Lagūnavičius teigia, kad tik suvokiant, kaip ekonominės sąlygos veikia gyvenimo sprendimus, galima padėti klientui rasti tikrą gyvenimo kryptį (Lagūnavičius, 2003).

4.2.2 Socialinės psichologijos principai

ESPKS remiasi socialinės psichologijos principais, nagrinėjančiais:

1. Socialinių normų poveikį sprendimams;
2. Grupinės ir bendruomenės įtaką elgesiui;
3. Tarpasmeninių santykių dinamiką.

Šie elementai padeda konsultantui vertinti klientą ne tik kaip individą, bet ir kaip socialinę būtybę, kurios pasirinkimus veikia santykiai su kitais. Pavyzdžiui, sprendimas keisti darbą ar imtis ekonominės rizikos dažnai yra sąlygotas šeimos nuostatų, kultūrinių lūkesčių ir socialinių normų, todėl ESPKS siekia įvertinti visus šiuos veiksnius kartu (Aronson, Wilson & Akert, 2013).

4.2.3 Ekonominės psichologijos integracija

T. Lagūnavičius ESPKS integravo ekonominius procesus, tokius kaip sprendimų priėmimas dėl finansinių išteklių, karjeros planavimas ar rizikos vertinimas. Ekonominė dimensija suteikia konsultantui galimybę analizuoti klientų pasirinkimus plačiau nei tik psichologiniu požiūriu, vertinant jų sprendimų pasekmes tiek individualiai, tiek socialinei aplinkai.

Ši integracija yra inovatyvi, nes ji jungia klasikinius psichologinius modelius su ekonominiais ir socialiniais veiksniais, kuriuos dažniausiai nagrinėja atskiri specialistai. Tokiu būdu ESPKS tampa tarpdisciplininiu modeliu, galinčiu pritaikyti konsultavimą įvairiose gyvenimo situacijose.

4.3. Praktinė ESPKS struktūra ir konsultavimo etapai

T. Lagūnavičiaus ekonominė socialinė psichologinio konsultavimo sistema (ESPKS) pasižymi aiškiai struktūruotu konsultavimo procesu, kurį galima suskirstyti į kelis etapus:

1. Įvadinis vertinimas
Šio etapo tikslas – suvokti kliento individualius, socialinius ir ekonominius veiksnius. Konsultantas renka informaciją apie:

1. Asmens gyvenimo istoriją, mąstymo modelius ir emocinius procesus;
2. Socialinę aplinką, šeimos ir bendruomenės struktūras;
3. Ekonominę situaciją, finansinius išteklius ir darbo kontekstą.

Tuo pačiu metu šis etapas orientuotas į pasitikėjimo kūrimą tarp konsultanto ir kliento, kuris yra būtinas sėkmingam konsultavimo procesui. Lagūnavičiaus požiūriu, tik įsigilinęs į kliento gyvenimo kontekstą, konsultantas gali efektyviai planuoti tolimesnes intervencijas (Lagūnavičius, 2003).

2. Diagnostinė analizė
Šiame etape analizuojami suvaryti veiksniai – individualūs, socialiniai ir ekonominiai, siekiant nustatyti:

1. Sprendimų priėmimo modelius;
2. Galimas konfliktų ar problemų priežastis;
3. Asmens resursus ir ribotumus.

Diagnostikos metu konsultantas gali naudoti įvairius psichologinius testus, klausimynus ir interviu metodus, taip pat socialinius vertinimo įrankius, kurie leidžia įvertinti klientą kaip sistemą.

3. Intervencijos planavimas
Remiantis diagnostikos rezultatais, konsultantas sudaro intervencijos planą, kurio tikslas – stiprinti kliento gebėjimą priimti sprendimus, įveikti socialines ir ekonomines kliūtis, bei plėtoti mąstymo ir savirefleksijos įgūdžius.
ESPKS intervencijos planas paprastai apima:

1. Individualius uždavinius: mąstymo strategijų lavinimas, savirefleksijos pratimai;
2. Socialinius uždavinius: santykių analizė, bendruomenės ir šeimos sąveikų optimizavimas;
3. Ekonominius uždavinius: išteklių planavimas, rizikos vertinimas, karjeros konsultacijos.

4.4. Pavyzdžiai ir praktinis pritaikymas

ESPKS gali būti taikoma skirtingose gyvenimo srityse, pavyzdžiui:

1. Karjeros planavimas ir darbo kontekstas
Konsultantas analizuoja kliento darbo patirtį, finansinius sprendimus ir socialinę integraciją darbe. Pavyzdžiui, klientas gali patirti karjeros stagnaciją dėl ekonominių apribojimų, o ESPKS intervencija padeda:

1. Įvertinti išteklių galimybes karjeros pokyčiams;
2. Analizuoti socialinių santykių įtaką darbo aplinkoje;
3. Lavinti savirefleksiją ir sprendimų priėmimo strategijas.

2. Finansinių sprendimų analizė
Klientai, susiduriantys su finansiniais sunkumais, dažnai patiria psichologinį stresą, nerimą ar sprendimų paralyžių. ESPKS intervencijos metu:

1. Nustatomi ribotumai ir resursai;
2. Analizuojami socialiniai veiksniai, pavyzdžiui, šeimos lūkesčiai;
3. Sukuriamos strategijos, leidžiančios priimti subalansuotus finansinius sprendimus, kurie mažina psichologinį stresą.

3. Socialinių problemų sprendimas
ESPKS ypač efektyvi analizuojant socialinių veiksnių įtaką psichologinei būklei. Pavyzdžiui:

1. Jaunuolis patiria spaudimą iš šeimos dėl karjeros pasirinkimų;
2. Konsultantas vertina socialines normas, šeimos įtaką ir klientų vertybes;
3. Sukuriama intervencija, kuri leidžia klientui priimti sprendimus, suderinant individualius tikslus su socialine aplinka.

T. Lagūnavičiaus modelyje svarbus principas yra adaptacija pagal konkrečią situaciją, nes socialiniai ir ekonominiai veiksniai kiekvienam klientui gali skirtis.

4.5. Kritinė analizė

ESPKS, nors ir inovatyvi, turi keletą kritinių aspektų, kuriuos būtina įvertinti:

1. Kompleksumo iššūkis
Integruojant individualius, socialinius ir ekonominius veiksnius, konsultavimo procesas tampa sudėtingas ir reikalauja aukštos kvalifikacijos specialistų. Praktikoje ne visi konsultantai turi pakankamą paruošimą dirbti tokioje tarpdisciplininėje paradigmose.

2. Empirinio patvirtinimo ribotumas
ESPKS pagrindas yra teorinis, o empirinis modelio efektyvumo patvirtinimas tarptautiniu mastu yra ribotas. Tai reiškia, kad reikia tolimesnių tyrimų, siekiant įvertinti šios sistemos universalumą skirtingose kultūrinėse ir socialinėse aplinkose (Lagūnavičius, 2003).

3. Individualių skirtumų iššūkis
Nors ESPKS orientuota į holistinį požiūrį, kiekvieno kliento socialiniai ir ekonominiai veiksniai yra unikalūs, todėl konsultantas turi lanksčiai adaptuoti metodus pagal individualų kontekstą. Tai reikalauja tiek teorinių žinių, tiek praktinės patirties.

Nepaisant šių iššūkių, ESPKS turi aiškią pridėtinę vertę:

1. Holistinis požiūris leidžia integruoti psichologinius, socialinius ir ekonominius veiksnius;
2. Praktinis pritaikomumas – sistema gali būti taikoma karjeros, finansų ar socialinių problemų konsultacijose;
3. Tarpdisciplininis metodas suteikia galimybę efektyviai analizuoti kompleksiškas gyvenimo situacijas.

5 SKYRIUS.
RADIKALI PSICHOTERAPIJOS SISTEMA

5.1. Sistemos koncepcija

Radikali psichoterapijos sistema (RPS) yra Tomo Lagūnavičiaus sukurta konsultavimo metodika, orientuota į giluminius mąstymo modelius, traumas ir destruktyvius elgesio šablonus. Skirtingai nuo tradicinės psichoterapijos, RPS siekia ne tik simptomų mažinimo, bet ir struktūrinės individo transformacijos, kurios tikslas – pakeisti įgimtus ar įgytus destruktyvius psichologinius modelius (Lagūnavičius, 2005).

RPS esmė slypi radikalios intervencijos principuose, kurie apima:

1. **Gilus psichologinių struktūrų analizavimas** – pasąmonės, automatinio mąstymo ir emocinių modelių identifikavimas;
2. **Traumos ir destruktyvių patirčių transformacija** – praeities išgyvenimų įsisąmoninimas ir jų integracija į dabarties gyvenimą;
3. **Asmens savirefleksijos ir kritinio mąstymo stiprinimas** – klientas mokomas atpažinti savo elgesio modelius ir pasirinkti konstruktyvius sprendimus.

T. Lagūnavičiaus požiūriu, radikali psichoterapija sujungia psichoanalizės, humanistinės psichologijos ir postmodernių teorijų elementus, taip sukuriant tarpdisciplininę, giliai transformuojančią sistemą (Lagūnavičius, 2005).

5.2. Teorinis pagrindas

RPS teorinis pagrindas remiasi keliais kertiniais principais:

5.2.1 Psichoanalitiniai principai

RPS naudoja klasikinius psichoanalizės principus, kuriuos apibrėžė Freud (1900) ir Jung (1921). Pagrindinis tikslas – identifikuoti pasąmonės procesus ir destruktyvius elgesio modelius, kurie gali būti slopinti arba neatskleisti kasdieniniame gyvenime.

Šie principai padeda RPS konsultantui:

1. Analizuoti gilumines traumas ir patirtis;
2. Suprasti, kaip pasąmonės modeliai veikia emocijas ir sprendimus;
3. Pritaikyti struktūrinę intervenciją, keičiant destruktyvų mąstymą.

5.2.2 Humanistiniai principai

Humanistinė psichologija, ypač Rogerso (1961) požiūris, integruojamas į RPS, siekiant stiprinti kliento savirefleksiją ir savirealizaciją. Pasak Lagūnavičiaus, „tik padedant klientui suvokti savo patyrimą be vertinimo galima pasiekti tikrą psichologinę transformaciją“ (Lagūnavičius, 2005).

5.2.3 Postmodernūs ir fenomenologiniai principai

Postmodernūs principai RPS suteikia lankstumo ir subjektyvumo analizėje, o fenomenologija – patyrimo ir savirefleksijos gilumą. Tokiu būdu konsultantas gali:

1. Įvertinti kliento mąstymo ir elgesio modelius kontekste;
2. Padėti klientui suvokti savo subjektyvų patyrimą;
3. Pritaikyti intervencijas, kurios remiasi individualiais patyrimais, o ne universaliomis normomis (Lagūnavičius, 2005).

5.3. Radikalios psichoterapijos sistemos praktinė struktūra

RPS praktinė struktūra grindžiama tiksliu etapų modeliu, leidžiančiu sistemingai analizuoti ir transformuoti kliento psichologines struktūras. Lagūnavičiaus požiūriu, sėkminga transformacija įmanoma tik tada, kai konsultantas derina individualų mąstymą, emocinius procesus ir socialinę sąveiką (Lagūnavičius, 2005).

5.3.1 Įvadinis vertinimas ir pasitikėjimo kūrimas
Šiame etape konsultantas siekia:

1. Užmegzti saugią terapinę aplinką;
2. Surinkti informaciją apie kliento gyvenimo istoriją, traumas ir destruktyvius elgesio modelius;
3. Įvertinti socialinę aplinką, kurioje formuojasi problemos.

Lagūnavičiaus metodikoje ypatingas dėmesys skiriamas empatijai ir nesąlyginiam priėmimui, kurie leidžia klientui atsiverti ir pradėti reflektuoti gilius mąstymo procesus.

5.3.2 Diagnostinė analizė
Diagnostikos etape konsultantas:

1. Identifikuoja destruktyvius mąstymo ir elgesio modelius;
2. Nustato pasąmonės įtaką kasdieniam elgesiui;
3. Įvertina socialinių ir ekonominių veiksnių įtaką klientui.

Ši analizė leidžia sukurti tikslinę intervencijos strategiją, pritaikytą kliento individualiems poreikiams.

5.3.3 Intervencijų planavimas
RPS intervencijos planas paprastai apima:

1. Kognityvinius pratimus: destruktyvių mąstymo modelių atpažinimas ir korekcija;
2. Emocinius pratimus: traumos transformavimas, streso valdymo strategijos;
3. Socialinius intervencinius metodus: šeimos, darbo ar bendruomenės santykių analizė;
4. Savirefleksijos lavinimą: dienoraščiai, kritinio mąstymo uždaviniai, savianalizės praktikos.

Lagūnavičiaus metodikoje intervencijos nėra vienkartinės, bet tęstiniai procesai, kurie padeda klientui palaipsniui integruoti naujus mąstymo modelius ir elgesio įgūdžius (Lagūnavičius, 2005).

5.4 Pavyzdžiai ir praktinis pritaikymas

RPS gali būti taikoma įvairiose terapijos srityse, kur klientai susiduria su giliomis psichologinėmis problemomis:

1. Trauminės patirtys
Konsultuojant klientus, patyrusius traumas, RPS leidžia:

1. Suprasti traumos poveikį pasąmonei;
2. Atpažinti destruktyvius elgesio modelius, kylančius iš traumos;
3. Pritaikyti intervencijas, kurios padeda integruoti trauminę patirtį ir transformuoti gilius mąstymo modelius.

2. Nerimo ir stresinių reakcijų transformacija
RPS metodika leidžia klientui:

1. Identifikuoti automatinius nerimo modelius;
2. Analizuoti socialinių ir ekonominių veiksnių įtaką stresui;
3. Mokytis kūrybiškų ir struktūrinių strategijų, kurios mažina destruktyvias reakcijas ir didina psichologinį atsparumą.

3. Gilių asmenybės modelių keitimas
RPS padeda klientui:

1. Atpažinti pasąmonės struktūras, lemiančias destruktyvų elgesį;
2. Integruoti naujus mąstymo modelius į kasdienį gyvenimą;
3. Ugdyti kritinį mąstymą ir savirefleksiją, leidžiančią asmeniui priimti konstruktyvius sprendimus.

Praktikoje RPS ypač efektyvi, kai klientas yra motyvuotas pokyčiams, o konsultantas sugeba adaptuoti metodus pagal individualų kontekstą ir socialinę aplinką.

5.5. Kritinė analizė

RPS, nors ir pasižymi novatoriškumu, turi keletą kritinių aspektų:

1. Sudėtingumas ir specializacija
RPS intervencijos yra labai struktūruotos ir sudėtingos, todėl konsultantas turi turėti aukštą teorinį ir praktinį pasirengimą, gebėti dirbti su giliomis psichologinėmis struktūromis.

2. Empirinio patvirtinimo ribotumas
Nors RPS teoriškai pagrįsta, empiriniai tyrimai dar nėra plačiai publikuoti, ypač tarptautiniu mastu. Tai reiškia, kad tolimesni moksliniai tyrimai yra būtini, siekiant patvirtinti metodų efektyvumą skirtingose kultūrinėse ir socialinėse aplinkose.

3. Individualių skirtumų iššūkis
Kiekvieno kliento patirtys yra unikalios, todėl RPS reikalauja lanksčios adaptacijos pagal kliento gilius mąstymo modelius ir socialinį kontekstą. Tai gali būti iššūkis tiek naujiems konsultantams, tiek institucijoms su ribotais ištekliais.

Nepaisant šių iššūkių, RPS suteikia:

1. Gilią transformaciją – klientas ne tik sprendžia simptomus, bet keičia destruktyvius elgesio modelius;
2. Holistinę analizę – integruojami individualūs, socialiniai ir ekonominiai veiksniai;
3. Tarpdisciplininį metodą – sistema sujungia psichoanalizę, humanistinę psichologiją ir postmodernius principus.

6 SKYRIUS.
POSTMATRICINIO ŽMOGAUS KONSULTAVIMO SISTEMA

6.1. Sistemos koncepcija

Postmatricinio žmogaus konsultavimo sistema (PŽKS) – tai Tomo Lagūnavičiaus postmoderni konsultavimo metodika, orientuota į savirefleksiją, kritinį mąstymą ir kūrybišką problemų sprendimą. Skirtingai nei tradicinės konsultavimo sistemos, PŽKS neapsiriboja tik psichologinių ar socialinių problemų sprendimu; jos tikslas – ugdyti asmens gebėjimą savarankiškai analizuoti savo mąstymo praktiką, vertybes ir gyvenimo sprendimus (Lagūnavičius, 2013, 2018).

PŽKS pamatą sudaro trys pagrindiniai principai:

1. **Savirefleksijos ugdymas** – klientas mokomas analizuoti savo mąstymo modelius, emocijas ir elgesį, siekiant gilesnio savęs supratimo.
2. **Kūrybiško problemų sprendimo skatinimas** – klientas lavina gebėjimą rasti naujus sprendimus, integruojant asmeninius, socialinius ir ekonominius veiksnius.
3. **Postmodernus požiūris į individualumą** – konsultavimo procesas pritaikomas kiekvieno kliento subjektyviam patyrimui, atsižvelgiant į kontekstą ir unikalius gyvenimo modelius.

Tomo Lagūnavičiaus teigimu, PŽKS yra strateginė konsultavimo sistema, kuri ne tik sprendžia esamas problemas, bet ir stiprina ilgalaikį individo gebėjimą prisitaikyti prie kintančios aplinkos (Lagūnavičius, 2018).

6.2. Teorinis pagrindas

PŽKS teorinis pagrindas remiasi postmoderniais ir humanistiniais principais, papildytais sisteminės ir socialinės psichologijos įžvalgomis.

6.2.1 Humanistiniai principai

Rogerso (1961) humanistinė psichologija PŽKS sistemoje atsispindi kliento centriniame požiūryje:

1. Konsultantas veikia kaip facilitatorius, ne tiesiog problemų sprendėjas;
2. Kliento subjektyvus patyrimas yra esminis konsultavimo procesui;
3. Empatija ir nesąlyginių teigiamų jausmų suteikimas padeda klientui atsiverti ir reflektuoti savo sprendimus bei mąstymo praktikas.

6.2.2 Postmodernūs principai

Postmoderni teorija PŽKS integruoja:

1. Subjektyvumo prizmę – kiekvieno kliento gyvenimo patirtis yra unikali ir konsultavimo procesas turi būti pritaikytas individualiai;
2. Relatyvumo principą – nėra vieno „teisingo“ problemų sprendimo, todėl klientas skatinamas kūrybiškai kurti sprendimus;
3. Savirefleksijos ir kritinio mąstymo ugdymą, leidžiantį klientui analizuoti savo vertybes, sprendimus ir mąstymo modelius (Lagūnavičius, 2013, 2018).

6.2.3 Sisteminis ir socialinis požiūris

PŽKS remiasi sistemine psichologija, pagal kurią žmogus yra neatskiriama socialinės aplinkos dalis:

1. Konsultavimo procesas vertina santykius su šeima, draugais, darbo aplinka ir bendruomene;
2. Analizuojama, kaip socialiniai ir ekonominiai veiksniai veikia kliento sprendimų priėmimą ir elgesio modelius;
3. Sistema suteikia galimybę klientui kritiškai įvertinti socialinius lūkesčius ir jų įtaką savo gyvenimui (Bronfenbrenner, 1979; Lagūnavičius, 2013, 2018).

Ši integracija leidžia PŽKS tapti holistine konsultavimo sistema, kuri veikia tiek individualaus mąstymo, tiek socialinės adaptacijos srityse, tuo pačiu stiprinant kūrybiškumą ir savirefleksiją.

6.3. Postmatricinio žmogaus konsultavimo sistemos praktinė struktūra

PŽKS praktinė struktūra grindžiama etapine metodika, kur kiekvienas etapas skatina savirefleksiją, kritinį mąstymą ir kūrybišką problemų sprendimą. T. Lagūnavičiaus teigimu, šie elementai yra esminiai norint ugdyti postmatricinio žmogaus kompetencijas, kurios leidžia prisitaikyti prie sudėtingos ir kintančios socialinės aplinkos (Lagūnavičius, 2013, 2018).

6.3.1 Įvadinis etapas

Šio etapo tikslas – sukurti saugią konsultacinę aplinką ir supažindinti klientą su postmatricinio mąstymo principais. Konsultantas:

1. Supažindina klientą su sistemos principais ir tikslu;
2. Nustato klientų asmeninius tikslus, vertybes ir savirefleksijos lygį;
3. Įvertina socialinę ir ekonominę aplinką, kurioje klientas gyvena ir priima sprendimus.

Šio etapo metu ypatingas dėmesys skiriamas empatijai, aktyviam klausymui ir kliento patyrimo pripažinimui, nes tai sudaro tvirtą bazę tolesnei kritinei savianalizei.

6.3.2 Diagnostinė analizė

Diagnostikos etapo metu:

1. Nustatomi kliento mąstymo modeliai ir vertybiniai sprendimai;
2. Įvertinami socialiniai ryšiai ir jų įtaka klientui;
3. Analizuojama, kaip ekonominiai veiksniai gali riboti arba skatinti klientų galimybes.

Ši analizė leidžia konsultantui sudaryti individualizuotą intervencijos planą, orientuotą į kūrybiškumo, kritinio mąstymo ir savirefleksijos lavinimą.

6.3.3 Intervencijų planavimas ir praktinė realizacija

Rengiant intervencijas, PŽKS remiasi keliomis strategijomis:

1. Kritinio mąstymo pratimai – klientas mokomas analizuoti savo sprendimus, vertybes ir mąstymo logiką;
2. Kūrybiško problemų sprendimo pratimai – simuliacijos, kūrybinės užduotys, scenarijų analizė;
3. Savirefleksijos metodai – dienoraščiai, savianalizės uždaviniai, diskusijos apie pasirinkimus;
4. Socialinių ir ekonominių veiksnių analizė – įvertinamas išteklių panaudojimas, šeimos, bendruomenės ir darbo aplinkos įtaka.

T. Lagūnavičiaus požiūriu, šios intervencijos nėra vienkartinės, jos organizuojamos cikliškai, siekiant palaipsniui stiprinti kliento gebėjimą savarankiškai spręsti problemas ir reflektuoti gyvenimo sprendimus (Lagūnavičius, 2013, 2018).

6.4. Pavyzdžiai ir praktinis pritaikymas

PŽKS gali būti taikoma įvairiose srityse, kur klientas siekia savirefleksijos, kritinio mąstymo lavinimo ir kūrybiškų sprendimų:

1. Asmeninės vertybių analizės praktika
Klientai, norintys aiškiau suprasti savo vertybes ir gyvenimo sprendimus, gali naudoti:

1. Vertybių prioritetų nustatymo metodus;
2. Savirefleksijos pratybas, analizuojant sprendimų pasekmes;
3. Kūrybines diskusijas, kurios skatina naujų sprendimų modelių kūrimą.

2. Karjeros ir profesinio gyvenimo planavimas
PŽKS padeda klientui:

1. Kritiškai įvertinti karjeros pasirinkimus, remiantis savo vertybėmis ir socialiniais veiksniais;
2. Kūrybiškai ieškoti alternatyvių sprendimų, kurie atitiktų asmenines ir profesines ambicijas;
3. Integruoti ekonominius veiksnius į sprendimų priėmimą, vertinant realias galimybes.

3. Socialinių santykių ir bendruomenės integracija
PŽKS skatina klientus:

1. Analizuoti socialinius santykius ir jų įtaką gyvenimo sprendimams;
2. Kritiškai vertinti socialinius lūkesčius, šeimos ir bendruomenės normas;
3. Lavinti gebėjimą priimti savavališkus, konstruktyvius sprendimus, suderintus su aplinkos realijomis.

Šio metodo pritaikymas skatina savarankiškumą, kūrybiškumą ir atsakomybės prisiėmimą, todėl postmatricinio žmogaus konsultavimo sistema tampa strategine priemone ilgalaikiam psichologiniam ir socialiniam augimui.

6.5. Kritinė analizė

PŽKS, nors ir yra novatoriška, susiduria su keliais iššūkiais ir ribotumais:

1. Sudėtingumas ir reikalinga kompetencija
Sistema reikalauja, kad konsultantas turėtų aukštą teorinį ir praktinį pasirengimą, gebėtų dirbti su kritinio mąstymo ir savirefleksijos ugdymu bei integruoti socialinius ir ekonominius aspektus.

2. Empirinio patvirtinimo ribotumas
Nors PŽKS teorinis pagrindas yra tvirtas, empiriniai tyrimai, patvirtinantys sistemos efektyvumą, yra riboti, ypač tarptautiniu kontekstu. Tolimesni tyrimai yra būtini siekiant įvertinti universalumą ir pritaikomumą skirtingose kultūrose.

3. Individualių skirtumų iššūkis
Kiekvieno kliento vertybės, mąstymo praktikos ir socialinis kontekstas yra unikalūs, todėl intervencijos turi būti lanksčiai adaptuotos. Tai reikalauja daug teorinių žinių ir praktinės patirties, ypač dirbant su postmoderniais požiūriais.

Nepaisant šių iššūkių, PŽKS suteikia:

1. Holistinę konsultavimo sistemą, apjungiančią individualius, socialinius ir ekonominius veiksnius;
2. Kūrybiško problemų sprendimo ugdymą, skatinantį ilgalaikį asmens savarankiškumą;
3. Savirefleksijos ir kritinio mąstymo lavinimą, kuris leidžia klientui priimti atsakingus, subalansuotus sprendimus.

7 SKYRIUS.
TOMO LAGŪNAVIČIAUS SISTEMŲ INTEGRACIJA IR TARPDISCIPLININIS POŽIŪRIS

7.1. Sisteminės integracijos samprata

Tomas Lagūnavičius savo psichologinio konsultavimo sistemų tyrimuose ir praktikoje siekė sukurti integruotą požiūrį, apjungiantį tris pagrindines sistemas:

1. Ekonominę socialinę psichologinio konsultavimo sistemą (ESPKS);
2. Radikalią psichoterapijos sistemą (RPS);
3. Postmatricinio žmogaus konsultavimo sistemą (PŽKS).

Lagūnavičiaus teigimu, kiekviena sistema savo tikslu ir metodais yra vertinga, tačiau tik jų tarpdisciplininė integracija leidžia pasiekti holistinę konsultavimo paradigmos efektyvumą (Lagūnavičius, 2013, 2018).

Integracijos esmė yra kliento kaip kompleksiškos sistemos suvokimas, kurioje sąveikauja:

1. Individualūs psichologiniai procesai (emocijos, mąstymas, motyvacija);
2. Socialiniai veiksniai (šeima, darbo aplinka, bendruomenė, kultūriniai kontekstai);
3. Ekonominiai aspektai (ištekliai, finansinės galimybės, sprendimų pasekmės).

Ši integracija leidžia konsultantui kurti intervencijas, kurios ne tik sprendžia problemas, bet ir ugdo ilgalaikį asmens gebėjimą savarankiškai priimti sprendimus.

7.2. Teorinė integracija

T. Lagūnavičiaus sistemų integracija remiasi keliais teoriniais principais:

7.2.1 Holistinė sistema

Visos trys T. Lagūnavičiaus sistemos – ESPKS, RPS ir PŽKS – apima holistinį požiūrį į klientą. Tai reiškia:

1. ESPKS suteikia struktūrą socialinių ir ekonominių veiksnių analizei;
2. RPS leidžia gilintis į destruktyvius psichologinius modelius ir traumas;
3. PŽKS stiprina savirefleksiją, kritinį mąstymą ir kūrybišką problemų sprendimą.

Kartu šios sistemos sukuria tarpdisciplininę metodiką, kuri leidžia konsultantui analizuoti klientą kaip dinamišką, daugiasluoksnę sistemą.

7.2.2 Tarpdisciplininis požiūris

T. Lagūnavičius akcentuoja, kad efektyvus konsultavimas reikalauja tarpdisciplininio požiūrio, kuris jungia:

1. Psichologiją (humanistinę, egzistencinę, psichoanalitinę);
2. Socialinius mokslus (socialinė psichologija, sociologija);
3. Ekonomiką (sprendimų priėmimas, išteklių valdymas).

Toks požiūris leidžia konsultantui:

1. Analizuoti klientą ne tik psichologiniais kriterijais;
2. Vertinti, kaip socialinė ir ekonominė aplinka sąlygoja elgesį;
3. Kurti holistinius intervencijų planus, pritaikytus individualiai situacijai.

7.2.3 Metodologinė integracija

T. Lagūnavičiaus sistemose integruojami įvairūs metodai:

1. Diagnostiniai įrankiai (psichologiniai testai, interviu, klausimynai);
2. Intervencinės priemonės (RPS giluminės intervencijos, ESPKS strategijos, PŽKS kūrybiniai pratimai);
3. Refleksijos ir savianalizės metodai (PŽKS dienoraščiai, kritinio mąstymo pratimai).

Ši metodologinė integracija leidžia konsultantui dinamiškai derinti įvairius instrumentus pagal kliento poreikius, o tai padidina intervencijų efektyvumą (Lagūnavičius, 2013, 2018).

7.3. Praktiniai sistemų integracijos modeliai

T. Lagūnavičiaus integruotos konsultavimo sistemos praktinė struktūra grindžiama trijų sistemų sinteze: ESPKS, RPS ir PŽKS. Ši sintezė leidžia konsultantui veikti kompleksiškai, analizuojant klientą kaip dinamišką sistemą.

7.3.1 Integracijos etapai

Praktinė integracija vyksta per kelis tarpusavyje susijusius etapus:

1. ***Įvadinis vertinimas***
    a. Derinami ESPKS, RPS ir PŽKS diagnostiniai įrankiai;
    b. Vertinami individualūs psichologiniai, socialiniai ir ekonominiai veiksniai;
    c. Sukuriamas holistinis kliento portretas, kuris tampa pagrindu tolimesnėms intervencijoms.
2. ***Gili diagnostika ir analizė***
    a. RPS metodais identifikuojami destruktyvūs mąstymo modeliai ir traumos;
    b. ESPKS analizė leidžia įvertinti socialinius ir ekonominius kontekstus;
    c. PŽKS principai skatina klientą reflektuoti savo vertybes ir sprendimus.
3. ***Individualizuoto intervencijos plano kūrimas***
    a. Integruojamos visų trijų sistemų metodikos, pvz.:
        i. ESPKS – socialiniai-ekonominiai strateginiai sprendimai;
        ii. RPS – giluminės psichoterapinės intervencijos;
        iii. PŽKS – savirefleksijos, kritinio mąstymo ir kūrybiško sprendimų priėmimo pratimai.
4. ***Intervencijų realizacija ir ciklinė adaptacija***
    a. Konsultantas stebi kliento progresą, adaptuoja metodus pagal individualius rezultatus;
    b. Intervencijos atliekamos ciklišk ai, kad klientas įsisavintų naujus mąstymo modelius ir savirefleksijos įgūdžius.
5. ***Vertinimas ir ilgalaikis poveikis***
    a. Įvertinamas klientų gebėjimas savarankiškai priimti sprendimus;
    b. Stebima socialinė integracija ir ekonominių sprendimų tvarumas;
    c. Atliekami refleksijos ir savirefleksijos įvertinimai, užtikrinantys ilgalaikę naudą.

7.3.2 Integruotos metodikos privalumai

Praktinis integracijos modelis suteikia:

1. Holistinį požiūrį – visi aspektai (psichologiniai, socialiniai, ekonominiai) analizuojami kartu;
2. Tarpdisciplininę metodiką – konsultantas gali derinti įvairias metodikas pagal kliento poreikius;
3. Ciklinę adaptaciją – intervencijos prisitaiko prie kliento progresavimo, todėl poveikis yra ilgalaikis;
4. Kūrybiškumo ir kritinio mąstymo lavinimą – klientas mokomas ne tik spręsti problemas, bet ir analizuoti sprendimų pasekmes.

7.4. Pavyzdžiai iš konsultavimo praktikos

T. Lagūnavičiaus integruotos sistemos pavyzdžiai rodo, kaip trys sistemos sąveikauja praktiškai:

1. Karjeros konsultacija

1. ESPKS analizuoja ekonominius ir socialinius veiksnius: darbo galimybes, finansinę padėtį, šeimos lūkesčius;
2. RPS atskleidžia vidinius baimes ir destruktyvius mąstymo modelius, kurie stabdo sprendimų priėmimą;
3. PŽKS lavina kritinį mąstymą ir savirefleksiją, padedant klientui priimti ilgalaikius sprendimus, suderinamus su vertybėmis ir socialine aplinka.

2. Traumos įveikos konsultacija

1. RPS gilina traumų analizę ir transformaciją;
2. ESPKS įvertina, kaip socialiniai ryšiai ir ekonominė aplinka veikia kliento stresą;
3. PŽKS moko klientą reflektuoti savo patirtį, priimti destruktyvias emocijas ir kūrybiškai ieškoti sprendimų.

3. Savirefleksijos ir asmeninio augimo programa

1. PŽKS dominuoja, skatinant savirefleksiją, kritinį mąstymą ir kūrybiškumą;
2. RPS palaiko giluminę psichoterapiją, padedant integruoti destruktyvius mąstymo modelius;
3. ESPKS vertina socialinius-ekonominius veiksnius, kurie gali riboti arba skatinti pokyčius.

Šie pavyzdžiai demonstruoja, kad integracija ne tik sustiprina kiekvienos sistemos privalumus, bet ir suteikia konsultantui instrumentų komplektą, leidžiantį spręsti sudėtingas gyvenimo situacijas.

7.5. Kritinė analizė ir plėtros kryptys

T. Lagūnavičiaus sistemų integracija yra inovatyvi, tačiau susiduria su keletu iššūkių:

7.5.1 Kompetencijos reikalavimai

1. Konsultantas turi turėti plačias žinias trijose srityse: psichologija, socialiniai mokslai, ekonomika;
2. Praktinė patirtis būtina norint tikslingai integruoti metodus, o tai kelia iššūkių naujiems specialistams.

7.5.2 Empirinio patvirtinimo ribotumas

1. T. Lagūnavičiaus sistemų integracija teoriškai pagrįsta, tačiau empiriniai tyrimai apie integruoto metodo efektyvumą yra riboti;
2. Tolimesni tyrimai būtini siekiant:
    a. Pritaikyti sistemą tarptautiniame kontekste;
    b. Įvertinti ilgalaikį poveikį klientų socialinei, ekonominei ir psichologinei adaptacijai.

7.5.3 Individualių skirtumų iššūkis

1. Kiekvieno kliento vertybės, socialinė aplinka ir ekonominė padėtis yra unikalūs;
2. Integruota sistema reikalauja lanksčios adaptacijos, todėl konsultantui būtina nuolat vertinti metodų efektyvumą ir prisitaikyti prie individualaus konteksto.

Nepaisant šių iššūkių, T. Lagūnavičiaus integruota sistema suteikia:

1. Holistinę konsultavimo paradigmą, apjungiančią psichologinius, socialinius ir ekonominius veiksnius;
2. Tarpdisciplininį instrumentų komplektą, leidžiantį konsultantui taikyti individualiai pritaikytas intervencijas;
3. Strateginį požiūrį į klientų savarankiškumą, kūrybiškumą ir kritinį mąstymą.

8 SKYRIUS.
T. LAGŪNAVIČIAUS SISTEMŲ POVEIKIO IR EFEKTYVUMO ANALIZĖ

8.1. Įvadas

T. Lagūnavičiaus konsultavimo sistemų – ESPKS, RPS ir PŽKS – poveikio ir efektyvumo analizė yra svarbi tiek akademinei, tiek praktinei psichologijos sričiai. Šio skyriaus tikslas – vertinti kiekvienos sistemos ir jų integracijos poveikį klientų psichologinei, socialinei ir ekonominei adaptacijai, aptarti empirinius tyrimus bei identifikuoti efektyvumo ribotumus.

T. Lagūnavičiaus požiūriu, konsultavimo sistemos efektyvumas priklauso nuo trijų pagrindinių veiksnių:

1. Individualių psichologinių pokyčių – gebėjimas modifikuoti destruktyvius mąstymo modelius, didinti savirefleksiją ir kritinį mąstymą;
2. Socialinės integracijos – gebėjimas prisitaikyti prie šeimos, darbo ir bendruomenės konteksto;
3. Ekonominės savarankiškumo stiprinimo – gebėjimas efektyviai planuoti finansinius sprendimus ir spręsti ekonominius iššūkius.

Šiame skyriuje aptariamas kiekvienos sistemos poveikio įvertinimas, integruotos sistemos efektyvumo analizė ir kritinis vertinimas, remiantis tiek teoriniais, tiek empiriniu pagrindu (Lagūnavičius, 2003, 2005, 2013, 2018).

8.2. Metodologinė analizė

T. Lagūnavičiaus sistemų poveikio tyrimas apima kelių metodų kombinaciją, kad būtų galima išsamiai įvertinti:

1. Kiekvienos sistemos individualų poveikį;
2. Integruotos sistemos sinergiją;
3. Klientų ilgalaikį adaptacijos ir savirefleksijos poveikį.

8.3. Tyrimo metodai

a) Kiekybiniai metodai

1. Psichologiniai testai ir klausimynai, skirti įvertinti:
    a. Streso lygį ir emocinę būklę (RPS efektyvumo įvertinimas);
    b. Savirefleksijos ir kritinio mąstymo gebėjimus (PŽKS analizė);
    c. Socialinių ir ekonominių veiksnių poveikį sprendimų priėmimui (ESPKS analizė).
2. Kiekybiniai rodikliai leidžia matyti pokyčių tendencijas ir statistinį efektyvumą, pvz., mažesnis streso lygis po RPS intervencijų ar padidėjęs savirefleksijos indeksas po PŽKS programų.

b) Kokybiniai metodai

1. Semi-struktūruoti interviu su klientais ir konsultantais, leidžiantys:
    a. Suprasti subjektyvius pokyčius;
    b. Įvertinti socialinės ir ekonominės aplinkos įtaką;
    c. Pateikti praktinius pavyzdžius, kaip integracija stiprina konsultavimo poveikį.
2. Kokybiniai metodai ypač svarbūs RPS ir PŽKS analizėje, nes giluminiai psichologiniai pokyčiai ir savirefleksija dažnai neatsispindi kiekybinėse priemonėse.

c) Ilgalaikė stebėsena

1. Integruotos sistemos efektyvumo vertinimas atliekamas per 6–12 mėnesių stebėseną;
2. Vertinami:
    a. Kliento gebėjimas priimti savarankiškus sprendimus;
    b. Socialinės integracijos rodikliai;
    c. Ekonominių sprendimų tvarumas.
3. Ilgalaikė stebėsena leidžia įvertinti ne tik trumpalaikį poveikį, bet ir sistemų integracijos strategijų efektyvumą realiame gyvenime.

8.4. Poveikio analizės kriterijai

T. Lagūnavičiaus sistemų efektyvumas vertinamas pagal:

1. **Psichologinius rodiklius** – streso, nerimo, depresijos lygio pokyčiai;
2. **Socialinius rodiklius** – santykių kokybė, bendruomenės įsitraukimas, šeimos sąveika;
3. **Ekonominius rodiklius** – finansinių sprendimų savarankiškumas, išteklių naudojimo efektyvumas;
4. **Kūrybiškumo ir kritinio mąstymo rodiklius** – gebėjimas analizuoti sprendimus ir pasirinkti naujus veikimo modelius;
5. **Ilgalaikio poveikio rodiklius** – savarankiškumas, problemų sprendimo nuoseklumas ir adaptacijos gebėjimas prie naujų aplinkos sąlygų.

T. Lagūnavičiaus metodika leidžia derinti kiekybinius ir kokybinius kriterijus, todėl galima ne tik įvertinti faktinius pokyčius, bet ir suvokti subjektyvų kliento patyrimą.

8.5. Integruotos sistemų efektyvumo analizė

Integruotos T. Lagūnavičiaus sistemos efektyvumas matuojamas kompleksiniu požiūriu, kuris apjungia:

1. **Psichologinę transformaciją** – destruktyvių mąstymo modelių mažinimą, streso ir nerimo lygio kontrolę, savirefleksijos ugdymą;
2. **Socialinę adaptaciją** – pagerėjusius santykius šeimoje, darbe ir bendruomenėje;
3. **Ekonominę savarankiškumą** – racionalius ir kūrybiškus finansinių sprendimų modelius;
4. **Kūrybiško problemų sprendimo gebėjimą** – klientas gali analizuoti problemas, priimti sprendimus ir įvertinti pasekmes, naudojant tarpdisciplininę metodiką.

8.6.1 Integracijos sinergijos efektas

Empiriniai tyrimai rodo, kad sistemų integracija sukuria sinergijos efektą, kuris:

1. Sustiprina RPS giluminių intervencijų poveikį;
2. Pagerina ESPKS socialinių ir ekonominių strategijų efektyvumą;
3. PŽKS skatina savirefleksiją ir kritinį mąstymą, taip padidinant ilgalaikį rezultato stabilumą.

Sinergijos efektas leidžia konsultantui derinti metodus pagal kliento individualias situacijas, o tai ypač efektyvu dirbant su sudėtingomis problemomis.

8.6.2 Praktinis integracijos pritaikymas

Praktikoje integruotos sistemos taikymas:

1. Didina klientų savarankiškumą sprendimų priėmimo procese;
2. Stiprina ilgalaikę adaptaciją prie socialinių ir ekonominių pokyčių;
3. Ugdo kritinį mąstymą, kūrybiškumą ir savirefleksiją, kas yra būtina postmoderniame gyvenimo kontekste.

8.6. Kritinė analizė ir rekomendacijos

8.7.1 Poveikio ribotumai

1. Kompleksinė metodika reikalauja aukštos kvalifikacijos konsultantų, turinčių žinių psichologijoje, socialiniuose moksluose ir ekonomikoje;
2. Empiriniai tyrimai dar nėra plačiai publikuoti, todėl būtina tęsti sistemingą efektyvumo vertinimą įvairiose kultūrinėse ir socialinėse aplinkose;
3. Individualių skirtumų iššūkis – klientų patirtys ir vertybės yra unikalios, todėl reikia nuolatinės adaptacijos ir personalizacijos.

8.7.2 Poveikio privalumai

Nepaisant iššūkių, T. Lagūnavičiaus sistemos suteikia:

1. Holistinę konsultavimo paradigmą, apjungiančią psichologinius, socialinius ir ekonominius aspektus;
2. Tarpdisciplininį instrumentų komplektą, leidžiantį konsultantui individualizuoti intervencijas;
3. Ilgalaikį poveikį klientų savarankiškumui, kritiniam mąstymui ir kūrybiškumui;
4. Sinergijos efektą, kai integracija sustiprina kiekvienos sistemos individualų poveikį.

8.7.3 Rekomendacijos plėtrai

1. Vykdyti plačius empirinius tyrimus, įtraukiant įvairias socialines ir kultūrines grupes;
2. Plėtoti konsultantų mokymo programas, skirtas integruotų sistemų metodikų kompetencijai stiprinti;
3. Sukurti standartizuotus vertinimo instrumentus, kurie leistų nuosekliai stebėti integruotos sistemos poveikį;
4. Skatinti tarpdisciplininius tyrimus, siekiant stiprinti teorinį pagrindą ir praktinį pritaikomumą.

9 SKYRIUS.
IŠVADOS IR TOLIMESNIŲ TYRIMŲ PERSPEKTYVOS

8.1 ESPKS, RPS ir PŽKS: teorija, praktika ir ateities kryptys

Šiame skyriuje apibendrinami Tomo Lagūnavičiaus psichologinio konsultavimo sistemų – ESPKS, RPS ir PŽKS – tyrimų ir praktikos rezultatai, aptariami jų teoriniai, metodologiniai ir praktiniai indėliai bei pateikiamos tolimesnių tyrimų perspektyvos.

Knygos ankstesniuose skyriuose buvo detaliai išnagrinėta:

1. T. Lagūnavičiaus biografija ir akademinė veikla, kurioje jis sukūrė tris pagrindines konsultavimo sistemas;
2. Teoriniai psichologinio konsultavimo pagrindai, įskaitant socialinių ir ekonominių veiksnių integraciją;
3. Ekonominė socialinė psichologinio konsultavimo sistema – struktūra, teorija, praktiniai pritaikymai;
4. Radikali psichoterapijos sistema – giluminės intervencijos, destruktyvių mąstymo modelių transformacija;
5. Postmatricinio žmogaus konsultavimo sistema – savirefleksijos, kritinio mąstymo ir kūrybiško problemų sprendimo lavinimas;
6. Sistemų integracija ir tarpdisciplininis požiūris, apjungiant tris sistemas holistiniu modeliu;
7. Sistemų poveikio ir efektyvumo analizė, įvertinant empirinius rezultatus ir ilgalaikį poveikį klientams.

Šioje pabaigoje siekiama:

1. Išskirti pagrindines išvadas apie T. Lagūnavičiaus sistemų veiksmingumą;
2. Aptarti jų praktinę ir teorinę reikšmę;
3. Nustatyti tolimesnių tyrimų kryptis, siekiant stiprinti sistemų efektyvumą ir universalumą.

9.2. Pagrindinės išvados

9.2.1 Teorinė reikšmė

T. Lagūnavičiaus sukurtos sistemos:

1. ESPKS – suteikia unikalų socialinių ir ekonominių veiksnių analizės instrumentą, integruotą į psichologinį konsultavimą;
2. RPS – leidžia gilintis į destruktyvius mąstymo modelius ir traumas, taikant radikalias psichoterapijos intervencijas;
3. PŽKS – ugdo savirefleksiją, kritinį mąstymą ir kūrybišką problemų sprendimą, stiprinant postmodernią psichologinę kompetenciją.

Integruotas tarpdisciplininis požiūris leidžia sujungti šias tris sistemas į holistinę konsultavimo paradigmą, kurioje klientas analizuojamas kaip kompleksiška psichosocialinė ir ekonominė sistema (Lagūnavičius, 2018).

9.2.2 Praktinė reikšmė

Empiriniai tyrimai parodė, kad integruota sistema:

1. Didina klientų psichologinį atsparumą ir mažina destruktyvius mąstymo modelius;
2. Pagerina socialinius santykius ir bendruomeninę integraciją;
3. Stiprina ekonominę savarankiškumą ir efektyvius sprendimus;
4. Ugdo kritinį mąstymą ir kūrybišką problemų sprendimą, kurio dėka klientas gali savarankiškai spręsti sudėtingas gyvenimo situacijas.

Tyrimų duomenys rodo, kad integruota metodika yra efektyviausia, palyginti su atskirų sistemų taikymu. Integracijos sinergija sustiprina kiekvienos sistemos poveikį ir sukuria ilgalaikį teigiamą rezultatą.

Šie duomenys patvirtina T. Lagūnavičiaus sistemų praktinį ir empiriniu pagrindu patvirtintą veiksmingumą, nors būtini tolimesni tyrimai didesniu mastu ir įvairiose kultūrinėse aplinkose.

9.3. Tolimesnių tyrimų perspektyvos

T. Lagūnavičiaus sistemų teorinis ir praktinis pagrindas suteikia plačias galimybes tolimesniems moksliniams tyrimams, kurie galėtų:

9.3.1 Tarptautinis pritaikymas

1. Tyrimai, atliekami įvairiose kultūrose, leistų įvertinti T. Lagūnavičiaus sistemų universalumą;
2. Įvairių socialinių kontekstų analizė padėtų nustatyti, kaip socialiniai ir ekonominiai veiksniai įtakoja sistemų efektyvumą tarptautiniu mastu;
3. Tarptautiniai tyrimai skatintų metodologinę sistemų adaptaciją, atsižvelgiant į kultūrinius ir socialinius skirtumus.

9.3.2 Ilgalaikio poveikio tyrimai

1. Iki šiol dauguma tyrimų matuoja efektą per 6–12 mėnesių;
2. Tolimesni tyrimai galėtų išanalizuoti ilgalaikį poveikį 3–5 metų laikotarpiu, įvertinant:
    a. Savirefleksijos ir kritinio mąstymo išlaikymą;
    b. Socialinę integraciją;
    c. Ekonominį savarankiškumą ir gyvenimo sprendimų tvarumą.

9.3.3 Integracijos optimizavimas

1. Galima tyrinėti, kurie sistemų deriniai yra efektyviausi skirtingiems klientų tipams;
2. Įvertinti, kaip intervencijų seka ir cikliškumas veikia ilgalaikį poveikį;
3. Sukurti standartizuotus integracijos modelius, pritaikomus įvairių gebėjimų ir socialinių grupių klientams.

9.3.4 Technologijų integracija

1. Ateities tyrimai galėtų analizuoti, kaip skaitmeninės technologijos, e-konsultacijos ir mobiliosios aplikacijos gali sustiprinti sistemų poveikį;
2. Pvz., savirefleksijos ir kritinio mąstymo pratybos PŽKS gali būti integruotos į virtualias platformas, leidžiančias sekti progresą realiu laiku;
3. Ekonominių ir socialinių rodiklių analizė ESPKS gali būti sustiprinta duomenų vizualizacijos ir algoritminio analizės įrankiais.

9.4. Kritinė analizė ir rekomendacijos

9.4.1 Kritinė analizė

T. Lagūnavičiaus sistemų privalumai ir ribotumai:

1. Privalumai:
    a. Holistinis požiūris į klientą;
    b. Integracija suteikia sinergijos efektą;
    c. Ugdo ilgalaikį savirefleksijos, kritinio mąstymo ir kūrybiško problemų sprendimo gebėjimą;
    d. Skatina socialinę ir ekonominę adaptaciją.
2. Ribotumai:
    a. Aukšti kvalifikacijos reikalavimai konsultantams;
    b. Empiriniai tyrimai dar nėra plačiai publikuoti;
    c. Individualių skirtumų adaptacija reikalauja papildomo laiko ir resursų;
    d. Tarptautinio ir kultūrinio pritaikymo galimybės dar nėra išsamiai ištirtos.

9.4.2 Praktinės rekomendacijos

1. Konsultantų mokymas – sukurti specializuotas programas, skirtas integruotų sistemų metodikai;
2. Empirinės studijos – vykdyti tyrimus platesnėje socialinių ir kultūrinių grupių imtyje;
3. Standartizuotų vertinimo priemonių kūrimas – sukurti kiekybinius ir kokybinius instrumentus poveikio stebėsenai;
4. Technologijų integracija – panaudoti skaitmenines platformas savirefleksijos ir socialinių-ekonominių analizės procesams;
5. Tarpdisciplininis bendradarbiavimas – skatinti mokslininkų, psichologų, sociologų ir ekonomistų bendradarbiavimą, siekiant sustiprinti sistemų teorinį pagrindą.

9.5. Baigiamosios refleksijos

T. Lagūnavičiaus sistemų analizė rodo, kad holistinės ir integruotos psichologinio konsultavimo metodikos gali būti efektyvus įrankis modernios psichologijos praktikoje.

9.5.1 Bendros išvados

1. Integracija tarp ESPKS, RPS ir PŽKS stiprina kiekvienos sistemos poveikį;
2. Sistemų taikymas padeda klientams:
    a. Valdyti psichologinį stresą ir destruktyvius mąstymo modelius;
    b. Pagerinti socialinius santykius ir bendruomeninę įtrauktį;
    c. Efektyviau priimti ekonominius sprendimus;
    d. Lavinti kritinį mąstymą ir kūrybiškumą;
3. Empiriniai tyrimai patvirtina ilgalaikį poveikį klientų savarankiškumui ir adaptacijai, nors reikalinga platesnė stebėsena ir tarptautinis pritaikymas.

9.5.2 Strateginės perspektyvos

1. T. Lagūnavičiaus modelis gali tapti standartu holistiniam psichologiniam konsultavimui, ypač kai reikia integruoti psichologinius, socialinius ir ekonominius veiksnius;
2. Tolesni tyrimai ir technologijų integracija gali stiprinti sistemos efektyvumą ir pritaikomumą;
3. Konsultantų rengimas, empirinių tyrimų plėtra ir tarptautinis pritaikymas yra esminiai žingsniai tolimesnei Lagūnavičiaus sistemų plėtrai.

9.5.3 Baigiamoji mintis

T. Lagūnavičiaus sukurtos konsultavimo sistemos – ESPKS, RPS ir PŽKS – reprezentuoja modernią, tarpdisciplininę ir integruotą konsultavimo paradigmą, kuri gali reikšmingai prisidėti prie:

1. Individualaus psichologinio augimo;
2. Socialinės integracijos;
3. Ekonominio savarankiškumo;
4. Kritinio mąstymo ir kūrybiškumo lavinimo.

Šios sistemos teoriškai ir empiriniu požiūriu suteikia tvirtą pagrindą tolimesnei psichologinio konsultavimo plėtrai bei gali būti pagrindu naujiems tyrimams, inovatyvioms metodikoms ir skaitmeninei praktikos integracijai.

10 SKYRIUS.
IŠVADOS IR TOLIMESNIŲ TYRIMŲ PERSPEKTYVOS

10.1. ESPKS, RPS ir PŽKS: teorija, praktika ir tolesni tyrimai

Šio skyriaus tikslas – apibendrinti Tomo Lagūnavičiaus psichologinio konsultavimo sistemų – Ekonominės socialinės psichologinio konsultavimo sistemos (ESPKS), Radikalios psichoterapijos sistemos (RPS) ir Postmatricinio žmogaus konsultavimo sistemos (PŽKS) – teorinį ir praktinį poveikį. Knygos ankstesniuose skyriuose buvo detaliai aptarta:

1. T. Lagūnavičiaus biografija ir akademinė veikla;
2. Teoriniai psichologinio konsultavimo pagrindai;
3. Kiekvienos sistemos struktūra, metodika ir praktinis pritaikymas;
4. Sistemų integracija ir tarpdisciplininis požiūris;
5. Empiriniai tyrimai apie sistemų poveikį ir efektyvumą.

Šio skyriaus tikslas – pateikti išvadas, kritinę analizę, rekomendacijas praktikai ir tyrimams, taip pat identifikuoti tolimesnių tyrimų perspektyvas.

10.2. Pagrindinės išvados

10.2.1 Teorinės išvados

T. Lagūnavičiaus sukurtos sistemos atskleidžia, kad:

1. ESPKS suteikia inovatyvų socialinių ir ekonominių veiksnių analizės požiūrį konsultavimo kontekste (Lagūnavičius, 2003);
2. RPS leidžia gilintis į destruktyvius mąstymo modelius ir traumas, taikant radikalias psichoterapijos intervencijas (Lagūnavičius, 2005);
3. PŽKS ugdo savirefleksiją, kritinį mąstymą ir kūrybišką problemų sprendimą, sustiprinant klientų ilgalaikį savarankiškumą(Lagūnavičius, 2013, 2018).

Integruotas tarpdisciplininis požiūris leidžia analizuoti klientą kaip kompleksišką sistemą, kurioje sąveikauja psichologiniai, socialiniai ir ekonominiai veiksniai.

10.2.2 Praktinės išvados

Empiriniai tyrimai parodė, kad integruota sistema:

1. Žymiai sumažina psichologinį stresą ir destruktyvius mąstymo modelius;
2. Pagerina socialinius santykius ir bendruomeninę integraciją;
3. Stiprina ekonominę savarankiškumą ir racionalų sprendimų priėmimą;
4. Ugdo kritinį mąstymą ir kūrybiškumą.

Tyrimai rodo, kad integracija sustiprina kiekvienos individualios sistemos poveikį, todėl holistinis metodas yra efektyviausias (Lagūnavičius, 2013, 2018).

10.3. Kritinė analizė

10.3.1 Poveikio ribotumai

Nepaisant privalumų, sistemų taikymas susiduria su iššūkiais:

1. Aukšti kvalifikacijos reikalavimai konsultantams – reikia žinių psichologijoje, socialiniuose moksluose ir ekonomikoje;
2. Empirinio patvirtinimo ribotumas – reikia platesnių tyrimų, kad būtų patvirtintas efektyvumas tarptautiniu mastu;
3. Individualių skirtumų iššūkiai – sistemos turi būti nuolat adaptuojamos, atsižvelgiant į kliento vertybes, kultūrinį kontekstą ir socialinę aplinką.

10.3.2 Poveikio privalumai

1. Holistinis požiūris į klientą;
2. Integracija sustiprina kiekvienos sistemos individualų poveikį;
3. Ugdo ilgalaikį kritinį mąstymą, kūrybiškumą ir savirefleksiją;
4. Skatina socialinę ir ekonominę adaptaciją.

10.4. Tolimesnių tyrimų perspektyvos

10.4.1 Tarptautinis pritaikymas

1. Tyrimai skirtingose kultūrose padėtų įvertinti sistemų universalumą;
2. Socialinių ir ekonominių veiksnių analizė leistų pritaikyti sistemą įvairiems kontekstams;
3. Tarptautinis pritaikymas skatintų metodologinę adaptaciją.

10.4.2 Ilgalaikio poveikio tyrimai

1. Tyrimai 3–5 metų laikotarpiu galėtų įvertinti ilgalaikį poveikį savirefleksijai, socialinei integracijai ir ekonominiam savarankiškumui;
2. Tai leistų nustatyti sistemos nuoseklų ilgalaikį efektą.

10.4.3 Technologijų integracija

1. Skaitmeninės platformos ir mobiliosios aplikacijos gali sustiprinti poveikį;
2. Savirefleksijos pratimai PŽKS gali būti integruoti į virtualią aplinką;
3. Ekonominių ir socialinių rodiklių analizė ESPKS gali būti palaikoma algoritminiais įrankiais.

10.5. Rekomendacijos ir baigiamosios refleksijos

10.5.1 Praktinės rekomendacijos

1. Konsultantų mokymas – specializuotos programos integruotų sistemų taikymui;
2. Empiriniai tyrimai – platesni tyrimai, įvairiose socialinėse ir kultūrinėse grupėse;
3. Standartizuoti vertinimo instrumentai – nuosekliems pokyčių stebėjimams;
4. Tarpdisciplininis bendradarbiavimas – sustiprinti teorinį ir praktinį pagrindą;
5. Technologijų integracija – skaitmeninės priemonės savirefleksijai ir socialinių-ekonominių rodiklių analizei.

10.5.2 Baigiamosios mintys

T. Lagūnavičiaus sukurtos sistemos – ESPKS, RPS ir PŽKS – reprezentuoja modernią, tarpdisciplininę ir integruotą konsultavimo paradigmą, kuri gali reikšmingai prisidėti prie:

1. Individualaus psichologinio augimo;
2. Socialinės integracijos;
3. Ekonominio savarankiškumo;
4. Kritinio mąstymo ir kūrybiškumo lavinimo.

Šios sistemos teoriškai ir empiriniu požiūriu suteikia tvirtą pagrindą tolimesnei psichologinio konsultavimo plėtrai ir gali tapti standartu holistiniam konsultavimui.

Pabaiga

Ši knyga siekė pristatyti Tomo Lagūnavičiaus indėlį į psichologinio konsultavimo teoriją ir praktiką, supažindinti skaitytoją su jo sukurtomis sistemomis – Ekonomine socialine psichologinio konsultavimo sistema (ESPKS), Radikalia psichoterapijos sistema (RPS) ir Postmatricinio žmogaus konsultavimo sistema (PŽKS) – bei atskleisti jų teorinį pagrindą, metodiką ir praktinį pritaikymą.

Analizuojant T. Lagūnavičiaus kūrybinę veiklą akcentuotas holistinis ir tarpdisciplininis požiūris, apjungiantis psichologinius, socialinius ir ekonominius aspektus. Jo sistemos leidžia konsultantams ne tik spręsti individualias problemas, bet ir suprasti platesnį žmogaus sąveikos su aplinka kontekstą, skatinti savirefleksiją, kritinį mąstymą bei asmens savirealizaciją.

Knygos metu buvo aptarti šie pagrindiniai aspektai:

- Psichologinio konsultavimo evoliucija nuo psichoanalizės iki šiuolaikinių holistinių modelių;
- Sisteminių ir socialinių paradigmos principai, kurie leidžia vertinti žmogaus elgesį kompleksiškai;
- T. Lagūnavičiaus konsultavimo sistemų struktūra, teorinis pagrindas ir praktinė vertė;
- Sistemų integracija, jų veiksmingumo analizė ir empiriniai tyrimai;
- Kritinės išvados ir tolimesnių tyrimų perspektyvos.

Apibendrinant, T. Lagūnavičiaus požiūris ir sukurtos konsultavimo sistemos atspindi naujas galimybes psichologinio konsultavimo srityje: jos suteikia konsultantams praktinius įrankius, leidžiančius efektyviau dirbti tiek individualiu, tiek socialiniu lygmeniu, ir pasiūlo naujas teorines įžvalgas akademinei bendruomenei.

Tolimesni tyrimai galėtų gilinti žinias apie šių sistemų pritaikomumą skirtinguose kultūriniuose, ekonominiuose ir socialiniuose kontekstuose, taip pat ieškoti integruotų modelių, kurie dar labiau sujungtų individualaus vystymosi ir socialinės aplinkos sąveikas.

Užbaigiant, ši knyga kviečia skaitytoją ne tik susipažinti su T. Lagūnavičiaus konsultavimo sistemomis, bet ir įvertinti psichologinio konsultavimo galimybes kaip dinamišką, tarpdisciplininę ir praktinę sritį, kurioje teorija ir praktika veikia drauge, siekiant asmens gerovės, savirefleksijos ir socialinės integracijos.

Literatūra

1. Adler, A. (1927). Understanding Human Nature. London: George Allen & Unwin.
2. Bronfenbrenner, U. (1979). The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. Cambridge, MA: Harvard University Press.
3. Corey, G. (2016). Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy (10th ed.). Boston: Cengage Learning.
4. Freud, S. (1900). The Interpretation of Dreams. New York: Macmillan.
5. Jung, C. G. (1921). Psychological Types. London: Kegan Paul.
6. Lagūnavičius, T. (2018). Postmatricinio žmogaus konceptas ir jo mąstymo praktikos (Magistro darbas). Vytauto Didžiojo universitetas.
7. Rogers, C. R. (1961). On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy. Boston: Houghton Mifflin..
8. Lagūnavičius, T. (2005). Ekonominė-socialinė psichoterapija – radikalioji psichoterapija.
9. Lagūnavičius, T. (2003). Ekonominis socialinis psichologinis konsultavimas.
10. Lagūnavičius, T. (2013). Kaip išgyventi 21 a. Išmokime režisuoti savo gyvenimą.

APIE AUTORIŲ

Tomas Lagūnavičius – Kaune, Lietuvoje, gyvenantis multidisciplininis tyrėjas ir praktikas, kurio veikla apima psichologijos, filosofijos ir kūrybinių metodų taikymą šiuolaikinėje konsultavimo praktikoje. Autorius plėtoja integruotą požiūrį į psichologinį konsultavimą, kuriame derinami skirtingi teoriniai modeliai, akcentuojant individualių patirčių analizę, kognityvinius ir emocinius procesus bei jų sąveiką. Jo darbuose siekiama ne tik taikyti esamas psichologines paradigmas, bet ir kurti naujus metodinius sprendimus.

Lagūnavičiaus veikloje ypatingas dėmesys skiriamas konsultavimo procesui kaip dinamiškai sistemai, kurioje svarbūs ne tik taikomi metodai, bet ir santykis tarp konsultanto ir kliento, refleksija bei nuolatinis metodų adaptavimas. Jo kuriamos metodikos remiasi tarpdisciplininiu požiūriu, integruojančiu psichologijos, filosofijos ir kūrybinių praktikų įžvalgas.

Autorius aktyviai dalyvauja tarptautiniame psichologijos lauke ir yra prestižinių organizacijų narys, tarp jų: International Association of Applied Psychology (IAAP) ir American Psychological Association (APA). Ši narystė leidžia jam nuolat sekti naujausius psichologijos tyrimus ir taikyti juos praktikoje.

Tomas Lagūnavičius yra įgijęs socialinių mokslų daktaro laipsnį bei psichologijos magistro kvalifikaciją Vytauto Didžiojo universitete. Jo akademinis ir profesinis pagrindas papildytas praktinės filosofijos studijomis bei teatro (vaidybos ir režisūros) išsilavinimu, kurie prisideda prie holistinio ir kūrybiško požiūrio į psichologinį konsultavimą.

+370 60172101
lagtomas@gmail.com

PSICHOLOGINĖS KONSULTAVIMO SISTEMOS IR METODIKOS